

סדר ט"ו בשבט

כיתה: בבית ספר:

מה נשתנה סדר ט"ו בשבט מסדר ליל פסח?

שבסדר ליל פסח אנו אוכלים מצות; הלילה הזה כולו פירות.

שבסדר ליל פסח אנו שותים יין בכל צבע; הלילה הזה יין לבן ויין אדום.

שבסדר ליל פסח אנו מספרים ביציאת מצריים; הלילה הזה אנו מספרים בשבח פירות הארץ.

(נגה הראובני)

<https://www.youtube.com/watch?v=LSSIIInU8--8> כל הגן לבש לבן

מילים ולחן: אמיתי נאמן

כל הגן לבש לבן
תכלת וארגמן
"יום הולדת לאילן"
כל צמח בן.

במה נברך את האילנות?

במחול יצאו
גם נרקיס פרפם
כי לכל בן ירק
חג מועד היום.

גם צבר אפלו
פה היום ירקד
והברוש יריע
עוד.

סדר ט"ו בשבט

הפירות אותם אנו אוכלים בסדר ט"ו בשבט, מסמלים על פי המסורת, שלוש דרגות, או שלושה "עולמות" בחייו של האדם:

'עולם העשייה', 'עולם היצירה' ו-'עולם הבריאה'

נגביה צלחת של פרות יבשים ונאמר:

אלו הם הפרות היבשים שאכלו אבותינו ואמותינו בהיותם בגולה, בזכרם את ארץ ישראל.

'עולם העשייה'

כסמל לעולם העשייה, נאכל פירות הדורשים הגנה חיצונית מרובה, פירות שאנו אוכלים את תוכם ומשליכים את קליפתם, כגון: תפוזים, רימונים, שקדים ואגוזים.

במה נמשלו ישראל לרימון? במה דומה עם ישראל לפרי הרימון?

כרימון המכיל בתוכו גרעינים רבים וכולם דבוקים זה לזה, כך גם ישראל: אף על פי שהם רבים ושונים זה מזה, גורלם דבוק יחדיו, ועליהם להיות מאוחדים זה עם זה באהבה וברעות.

נחשוב לרגע על "עולם העשייה" שלנו – ממה הוא מורכב (לימודים, תחביבים, הרגלים וכו')? מה אנו אוהבים לעשות?

פירות עולם העשייה הם בעלי קליפה:

מתי אנו מרגישים בחיינו, שאנו "לובשים קליפה", או מתכסים בשריון (כמו צב...)?

נברך ונאכל מפירות עולם העשייה: אגוזים, שקדים, פרות הדר, רימונים, אננס, בננות ועוד...

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ [אמן]!

<https://www.youtube.com/watch?v=PhtVqHpXFpw>

ונשיר ביחד:

מילים: ישראל דושמן לחן: מנשה רבינא

שקד – פריחת עץ השקד, השקדיה, הפכה לסמלו של החג בארץ ישראל

הָאָרֶץ מְשׁוּעֵת:
הַגִּיעָה עֵת לְטַעַת!
כָּל אֶחָד יִטַע פֹּה עֵץ,
בְּאֵתִים נֵצֵא חוֹצֵץ:

נִטַע כָּל הַר וְגִבֵּעַ,
מִדָּן וְעַד בְּאֵר-שָׁבַע:
וְאֶרְצֵנוּ שׁוֹב נִירֵשׁ –
אֶרֶץ זֵית יִצְהָר וְדָבֵשׁ.

הַשְּׁקֵדִיָּה פּוֹרַחַת,
וְשֶׁמֶשׁ פָּז זוֹרַחַת.
צְפָרִים מֵרֵאשׁ כָּל גַּג
מִבְּשָׂרוֹת אֶת בּוֹא הַחֶג:

ט"ו בשבט הגיע – חג האילנות!

ט"ו בשבט הגיע – חג האילנות!

ט"ו בשבט הגיע – חג האילנות!

סדר ט"ו בשבט

באחת מארוחות ט"ו בשבט, אותן נהג לקיים רבי מנחם מנדל בפולין, לפני יותר ממאה שנה, ביקש הרבי, מאחד מתלמידיו, שיקום ויסביר על נושאים הקשורים בחג. קם התלמיד, דיבר וסיפר. הוא הסביר על החג, הרחיב על שאלות שונות הקשורות בו ובסיבות השונות שבגללן חל חג זה, בתאריך המיוחד לו. לאחר שסיים התלמיד את דבריו, אמר לו רבי מנדל: "אם היינו יושבים עכשיו בארץ ישראל, לא היינו צריכים לדבר ולהסביר מדוע חל חג האילנות דווקא בתאריך זה. מספיק היה אם היינו יוצאים לשדות ומתבוננים באילנות בפריחתם ובטבע המתעורר, כדי להבין את הדברים הללו".

נברך ונשתה כוס ראשונה – כוס תירוש לבן

יין התירוש הלבן, מסמל את עונות הסתיו והחורף: החמה נחלשת, השמיים מתכסים בעננים, העצים בשלכת, הטבע נכנס לתרדמה. כמו כן, היין הלבן מסמל את צמחי ארץ ישראל שפריחתם לבנה בעונת הסתיו והחורף: החצב, חבצלת החוף, הכרכומים, הנרקיס הריחני, וכמובן - השקדיה.

כוס זו נשתה לכבוד מעצבי ומעצבות החג וסדר ט"ו בשבט, בני ובנות הדורות כולם!

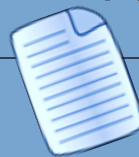
בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגָּפֶן [אמן]!

סדר ט"ו בשבט

כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ, מְבִיאֲךָ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה: אֶרֶץ נַחְלֵי מַיִם - עֵינַת וּתְהַמֵּת, יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר.
אֶרֶץ חֹטָה וּשְׂעֵרָה, וְגִפְן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן; אֶרֶץ זֵית שָׁמֶן, וּדְבַשׁ. (דברים ח', ח')

ארץ זבת חלב ודבש – אגדה לט"ו בשבט

...פעם אחת באו לארץ ישראל אורחים מרחוק וראו שהארץ יפה וטובה. שאלו האורחים את יושבי הארץ: "מה אתם עושים לאדמה שלכם, שהיא מצמיחה לכם חיטה ושעורה, גפן, תאנה, רימון זית ותמר? מה אתם עושים לאדמה, שגדלים בה אילנות עושים פרי ואילנות סרק, שיחים וירקות משובחים?"

אמר האחד: "אני יודע! אנו מסקלים את אדמתנו ועודרים אותה, חופרים בה גומות ושוחות, עד שיורדים עליה גשמים וטל והיא נותנת לנו את כל הדברים האלה."

אמר השני: "אני יודע! אנו מזבלים את אדמתנו, ומנכשים אותה מעשבים שוטים והיא מצמיחה לנו כל טוב."

אמר השלישי: "אני יודע! אנו נותנים לאדמתנו הרבה אהבה והיא נותנת לנו חלב ודבש."

אמרו האורחים ליושבי הארץ: "אמת דיברתם. אהבה זו, שאתם נותנים לאדמתכם, היא הנותנת לארץ ישראל להיות יפה וטובה – ארץ זבת חלב ודבש."

סדר ט"ו בשבט

אָרֶץ זָבֵת חֵלֶב וְדָבָשׁ

ט"ו בשבט, הוא אחד החגים המסמלים ביותר, את הקשר בין העם היהודי לארצו ואדמתו.

לכן הוחלט לאחר קום המדינה, כי יש לחנוך את הכנסת בחג זה.

כך – בט"ו בשבט תש"ט, 1949, נחנכה בירושלים, הכנסת הראשונה במדינת ישראל.

אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁלִי

מילים ולחן: דתיה בן דור

<https://www.youtube.com/watch?v=PuEYOUJ7SuA>

אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יָפָה וְגַם פּוֹרְחַת
מִי בְּנֵה וּמִי נָטַע?
כָּלֵנוּ בְּיַחַד!

אָנִי בְּנִיתִי גֶשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל –
אֶז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ,
וַיֵּשׁ לָנוּ בַּיִת,
וַיֵּשׁ לָנוּ עֵץ,
וַיֵּשׁ לָנוּ כְּבִישׁ,
וַיֵּשׁ לָנוּ גֶשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יָפָה וְגַם פּוֹרְחַת
מִי בְּנֵה וּמִי נָטַע?
כָּלֵנוּ בְּיַחַד!

אָנִי חִבְרַתִּי שִׁיר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל –
אֶז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ,
וַיֵּשׁ לָנוּ בַּיִת,
וַיֵּשׁ לָנוּ עֵץ,
וַיֵּשׁ לָנוּ כְּבִישׁ,
וַיֵּשׁ לָנוּ גֶשֶׁר,
וַיֵּשׁ לָנוּ שִׁיר עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יָפָה וְגַם פּוֹרְחַת
מִי בְּנֵה וּמִי נָטַע?
כָּלֵנוּ בְּיַחַד!

אָנִי סְלֵלְתִי כְּבִישׁ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל –
אֶז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ,
וַיֵּשׁ לָנוּ בַּיִת,
וַיֵּשׁ לָנוּ עֵץ,
וַיֵּשׁ לָנוּ כְּבִישׁ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יָפָה וְגַם פּוֹרְחַת
מִי בְּנֵה וּמִי נָטַע?
כָּלֵנוּ בְּיַחַד!

אָנִי נָטַעְתִּי עֵץ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל –
אֶז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ,
וַיֵּשׁ לָנוּ בַּיִת,
וַיֵּשׁ לָנוּ עֵץ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יָפָה וְגַם פּוֹרְחַת
מִי בְּנֵה וּמִי נָטַע?
כָּלֵנוּ בְּיַחַד!

אָנִי בְּנִיתִי בַּיִת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
אֶז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ
וַיֵּשׁ לָנוּ בַּיִת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

סדר ט"ו בשבט

'עולם היצירה'

כסמל לעולם היצירה, נאכל פירות הנאכלים, רק בחלקם החיצוני, וגרעינים, שאיננו נאכל, שומר בתוכו, אפשרויות של צמיחה ויצירה, כגון: תמרים, שזיפים, משמשים, תפוחים ועוד...

נחשוב לרגע על "עולם היצירה" שלנו – עולם של שינוי והתחדשות:
באילו דברים אנו רוצים ורוצות להשתנות? מה אנו אוהבות ואוהבים ליצור?

כשאלוהים ברא את האדם הראשון, הוא ציווה אותו, להשגיח ולשמור על כל עצי האילנות שבגן עדן, ואמר לו: ראה את כל מה שבראתי – את כל העצים, הפרחים והצמחים שסביבך - כמה נאים ומשובחים הם! וכל מה שבראתי - בשבילך בראתי. שים לב והייה זהיר ואחראי, שלא תקלקל ותהרוס את עולמי, שאם קלקלת - אין מי שיתקן אחריך! (מדרש קהלת רבה ז, יט - מעובד)

בואו נחשוב על רעיון יצירתי - כיצד נוכל לעזור בשמירה על הטבע?

סדר ט"ו בשבט

נברך ונאכל מפירות עולם היצירה: תמרים, משמשים, תפוחים ועוד...

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ [אמן]!

ונשיר ביחד: <https://www.youtube.com/watch?v=GmSqlCL2aAs>

צְדִיק פֶּתַח יַפְרָח, כְּאֶרֶז בְּלִבָּנוֹן יִשְׁגָּה;
(תהילים צ"ב)

נברך ונשתה כוס שניה – כוס תירוש אדום

יין התירוש האדום, מסמל את עונות האביב והקיץ: חום השמש מתפשט על פני האדמה, לבלוב ניצנים ופריחה, מפזרים צבעים חמים, חול הים מנצנץ בכתום מוזהב.

נקדיש כוס זו לטבע בכלל ולטבע שלנו כאן בארץ ישראל –

שנדע לשמור עליו, ושלא נקלקל!

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן [אמן]!

סדר ט"ו בשבט

פעם אחת הלך לו בדרך, חכם אחד, בשם חוני המעגל, וראה איש נוטע עץ חרוב.
שאל חוני: כמה זמן ייקח עד שעץ החרוב שאתה נוטע היום, יניב פירות?
ענה האיש: בעוד שבעים שנה.

שאל חוני והתפלא: האם ברור ומובטח לך שתחיה עוד לפחות שבעים שנה, ותזכה לאכול ממנו?
אמר לו אותו איש: גם אני הרי מצאתי סביבי עצי חרוב, ואכלתי בחיי הרבה חרובים. כך, כמו שנטעו
הוריי וסביי עבורי עצים, כך שיתנו את פירותיהם בזמני שלי – כך אטע אני היום, עבור בניי ובנותיי.
(עיבוד על פי תענית כ"ג, ע"א)

'עולם הבריאה'

כסמל לעולם הבריאה, נאכל פירות הנאכלים כולם כרובם, כמות שהם, והמסמלים שלמות, כגון:
ענבים, צימוקים, חרובים, תאנים ועוד...

מתי אנו שלמים ושלמות עם עצמנו? – מתי אנחנו מרגישים ומרגישות טוב עם עצמנו?

נברך ונאכל מפירות עולם היצירה: צימוקים, תאנים, חרובים ועוד...

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ [אמן]!

סדר ט"ו בשבט

וּבְעֵינֶיהָ שֶׁל אִימִי
תְּמִיד אִמְצָא אֶת מְקוּמִי
עַל הַגִּיטְרָה מֵתִנְגֵן
נִיגוֹן עֵתִיק שְׁמֵכִין
כָּאן זֶה בֵּית...

מֵבְרָאשִׁית הַכֹּל תְּפוּר
טֵלָאִים, טֵלָאִים שֶׁל הַסִּיפּוּר
כְּמוֹ שְׁתֵּי מִיָּלִים- לְהִתְחַבֵּר
בְּחוּט זֶהָב שֶׁל מְשׁוּרֵר

אֲנִי מֵכָאן, אֲנִי שִׁיךְ
וְכָל חֵבֵר שֶׁלִּי כְּמוֹ אַח
אֶת הַפּוֹעֵמֶת בְּלִבִּי
אֲנִי מִזְרַח-מֵעֶרֶב

כָּאן זֶה בֵּית...

כָּאן זֶה בֵּית, כָּאן זֶה לֵב
וְאוֹתָךְ אֵנִי לֹא עוֹזֵב
אֲבוֹתֵינוּ- שׁוֹרְשִׁים
וְאַנְחָנוּ הַפְּרָחִים, הַמְּנַגֵּינּוֹת
שֵׁבֶט אַחִים וְאַחִיּוֹת

אוֹתָהּ שְׂכוֹנָה, אוֹתוֹ רְחוֹב
תְּרִיֶסֶר בָּנִים שֶׁל יַעֲקֹב
אוֹסְפִים בִּיחָד נְדוּדִים
בְּתוֹךְ תְּרַמִּיל גַּעְגּוּעִים

אָדָם הוּא נוֹף מוֹלַדְתּוֹ
חוֹרֵט קוֹוִים בְּכַף יָדוֹ
בֵּין הַתְּפִילוֹת לְנִדְרִים
רִיחוֹת פְּרָדָס שֶׁל הַדְּרִים

70 שָׁנָה בְּמִכּוֹנֵית
אֲנִי נוֹסֵעַ וּמִבֵּיט
עַל מָה הָיָה וּמָה נִהְיָה
וְאִיךְ נִפְשֵׁי עוֹד הוֹמְיָה

מֵהַמְצָדָה שֶׁל הַזְּרִיחוֹת
יְרוּשָׁלַיִם בְּפְלִיחוֹת
מִחוּף כְּנָרֶת וְאִכְזִיב
מֵהַמְּסִיבוֹת שֶׁל תֵּל אֲבִיב

אֲבִי חֵלֶם וְהַתְּפִלָּל
לְחִיוֹת בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל
הַיּוֹם יֵלְדֵי אוֹתִי שׁוֹאֵל
מֵה הַסִּיפּוּר שֶׁל יִשְׂרָאֵל

נִקְרָא בִּיחָד:

יְהִי רָצוֹן,

שֶׁבַעבוֹר עֵרִיכֶת סֹדֵר זֶה,

בְּזִכּוֹתֵינוּ שֶׁל כּוֹסוֹת הַיַּיִן

וְשֶׁל פִּירוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,

נִזְכָּה לְשָׁנַת אֵילָן טוֹבָה וְשׁוֹפְעֵת בְּרָכָה,

שָׁנַת יִצִּירָה וְצִמִּיחָה, שֶׁגִּשּׁוּג וְהַגְּשָׁמָה!

וְנֹאמֵר: אָמֵן.

ט"ו בשבט שמח
לנו ולכל עם ישראל
בארץ ובתפוצות